

RIS3 στην Περιφέρεια
Κεντρικής Μακεδονίας
Συμπεράσματα Συνάντησης Εργασίας

Ομάδα Εμπειρογνομώνων
Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Γ.Δ. Περιφερειακής και Αστικής Πολιτικής

**Αναπτυξιακό Συνέδριο Κεντρικής Μακεδονίας,
19 Απριλίου 2013**

Σχεδιασμός στρατηγικής RIS3

Ομάδα εμπειρογνομώνων DG REGIO και οι τεχνικές συναντήσεις στις Περιφέρειες έχουν ως στόχο:

- Να βοηθήσουν στο σχεδιασμό της στρατηγικής σύμφωνα με τις κοινές σε όλες την ΕΕ προδιαγραφές RIS3
- Να συμβάλλουν στη θετική αξιολόγηση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3) και στην αποδοχή των Επιχειρησιακών προγραμμάτων
- Η Ο.Ε. δεν εκπονεί τη στρατηγική, ούτε ορίζει τις βασικές επιλογές της Έξυπνης Εξειδίκευσης
- Δεν υποκαθιστά τις ομάδες τεχνικής υποστήριξης

Κεντρικά θέματα προς αντιμετώπιση της στρατηγικής RIS3

1. Επιλογές για έξυπνη εξειδίκευση
2. Πολιτική καινοτομίας
3. Πολιτική για clusters
4. Πολιτική ΤΠΕ, ψηφιακά δίκτυα, e-υπηρεσίες
5. Διοίκηση – διακυβέρνηση της στρατηγικής RIS3

RIS3: Στρ.καινοτομίας->Στρ. βιομηχανικής ανανέωσης

- **Ανανέωση** παραδοσιακών κλάδων με τον προσανατολισμό σε δραστηριότητες υψηλότερης προστιθέμενης αξίας και νέες market niches,
- Εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων με την υιοθέτηση και διάδοση νέων τεχνολογιών,
- Τεχνολογική διαφοροποίηση από υφιστάμενες εξειδικεύσεις σε συναφή προϊόντα και υπηρεσίες,
- **Ανάπτυξη νέων οικονομικών δραστηριοτήτων** μέσω ριζικής τεχνολογικής ανανέωσης και ανατρεπτικής καινοτομίας, και
- Αξιοποίηση **νέων μορφών καινοτομίας**, όπως ανοικτή καινοτομία, καινοτομία από τους χρήστες, κοινωνική καινοτομία, καινοτομία στις υπηρεσίες.

Έξυπνη εξειδίκευση

Έξυπνη εξειδίκευση

Είναι:

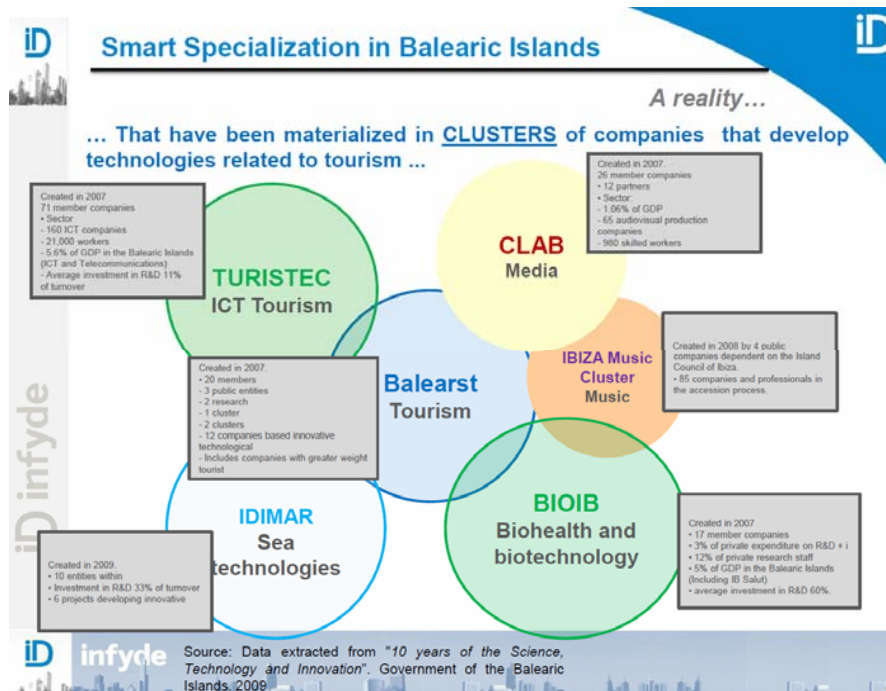
- Εντοπισμός και επιλογή για υποστήριξη παραγωγικών κλάδων για **διαφοροποίηση / εξαγωγές**
- Υποστήριξη του μετασχηματισμού της περιφερειακής οικονομίας μέσω μιας διαδικασίας «**επιχειρηματικής ανακάλυψης**» ευκαιριών στη διεθνή αγορά
- Στρατηγική για επιλεγμένα **έργα και δράσεις καινοτομίας** σε κάθε Περιφέρεια. **ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ: (1) πόρων σε μικρό αριθμό κλάδων, και (2) μεγάλων έργων.**

Έξυπνη εξειδίκευση δεν είναι:

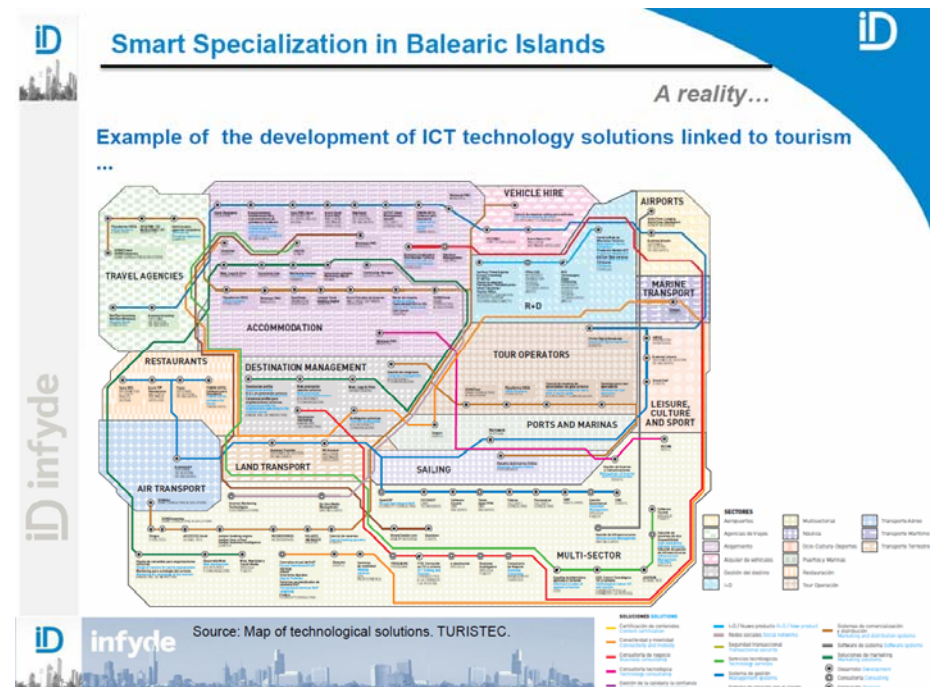
- Χρηματοδότηση E&A σε εργαστήρια και ερευνητικά κέντρα.
- Επιλογή 1-2 κλάδων παραγωγής /clusters για χρηματοδότηση.
- Νέα στρατηγική – βασίζεται σε εμπειρίες 15 ετών σχετικά με την υποστήριξη περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας.

Σε «μονο-τομεακές» περιφέρειες η ΕΕ είναι αμεσότερη

Η περιφέρεια **προσδιορίζει δυνατότητες διαφοροποίησης** σε σχέση με τον κυρίαρχο τομέα

Εντοπίζει **τεχνολογικές και μη τεχνολογικές καινοτομίες** που θα στηρίξουν τη διαφοροποίηση / διεθνοποίηση των κλάδων που επιλέχθηκαν

Έξυπνη εξειδίκευση στην Κεντρική Μακεδονία???

	Industry	Rank in Europe	Specialisation	Employment
1	Manufacture of other food products	4	2.21	18 671
2	Other retail sale of new goods in specialized stores	4	1.80	52 702
3	Maintenance and repair of motor vehicles	5	1.91	13 570
4	Manufacture of tobacco products	6	11.57	2 271
5	Finishing of textiles	8	4.43	2 177
6	Retail sale of automotive fuel	12	2.18	4 512
7	Renting of personal and household goods n.e.c.	14	2.17	1 307
8	Adult and other education	15	2.38	12 378
9	Fishing, fish farming and related service activities	17	4.54	2 797
10	Manufacture of ceramic tiles and flags	17	1.69	725
11	Growing of crops; market gardening; horticulture	19	5.35	64 559
12	Manufacture of wearing apparel and accessories	19	3.06	20 215
13	Manufacture of jewellery and related articles	19	2.09	976
14	Activities of households as employers of domestic staff	19	2.79	10 485
15	Sale of motor vehicle parts and accessories	21	1.61	3 585
16	Restaurants	21	1.54	25 551
17	Processing and preserving of fruit and vegetables	22	3.75	4 180
18	Preparation and spinning of textile fibres	27	2.45	1 374
19	Bars	27	2.33	17 947
20	Repair of personal and household goods	27	1.90	1 885

Workshop συμπεράσματα

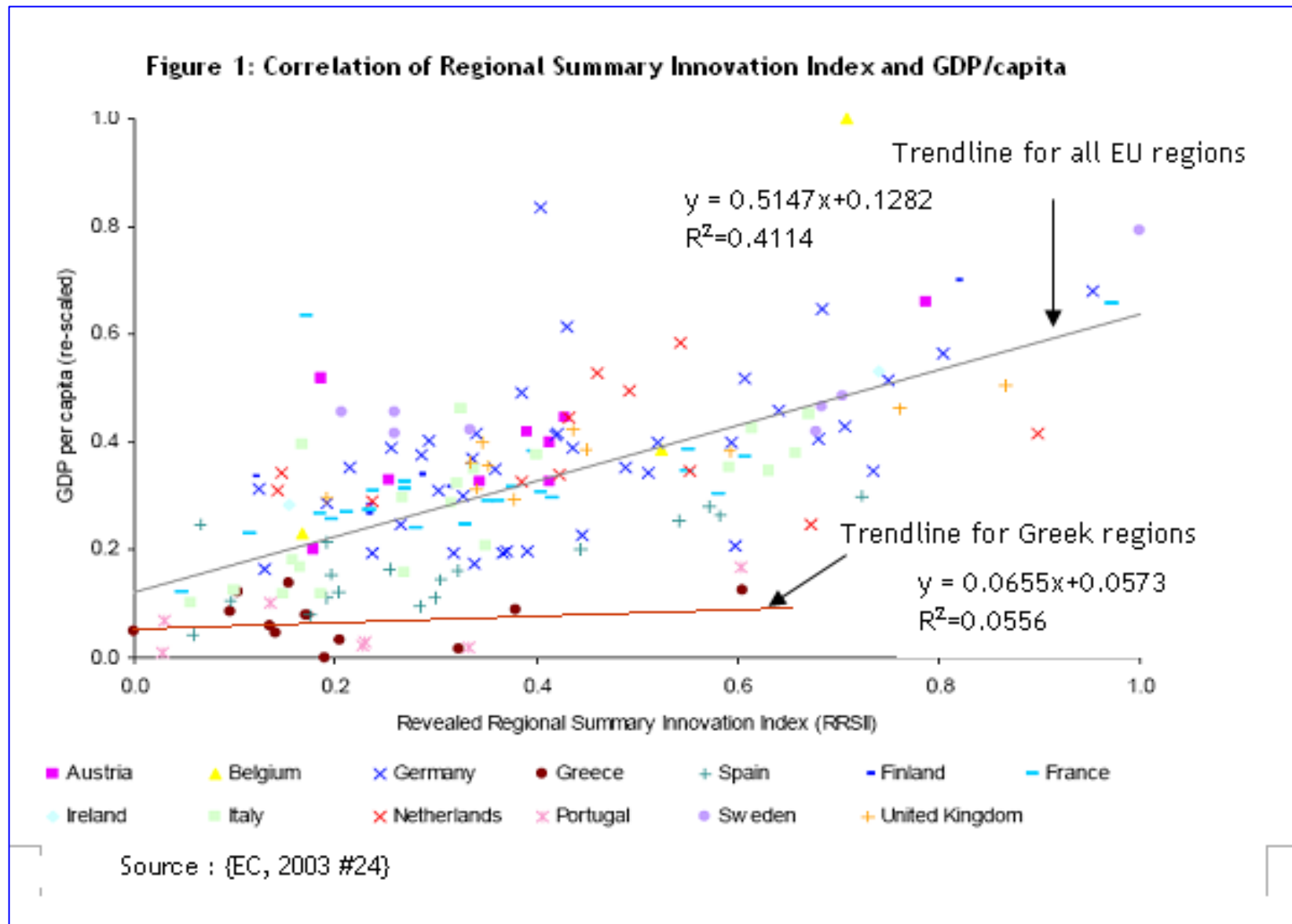
- Η επιλογή ενός μικρού αριθμού τομέων / κλάδων για επικέντρωση μπορεί να γίνει συνεκτιμώντας όχι μόνο την κρίσιμη μάζα και τη χωρική συγκέντρωση, αλλά στοιχεία σχετικά με ένταση των εξαγωγών και της τεχνολογίας.
- Οι νέο-αναδυόμενοι κλάδοι, όπως ΤΠΕ, βιολογική γεωργία, βιο-ιατρική συγκεντρώνουν λίγες επενδύσεις, και μόνο συμπληρωματικά μπορούν να συμβάλλουν στην περίοδο 2014-2020.
- Η τομεακή / κλαδική επιλογή χρειάζεται ένα όραμα για τον παραγωγικό προσανατολισμό της περιφέρειας ΚΜ που να συνθέτει τις επιμέρους επιλογές και να υπόσχεται συνέργιες ανάμεσα σε κλάδους.
- **Χρειάζεται σημαντική προετοιμασία για να γίνουν αυτές οι επιλογές!**

Πολιτική καινοτομίας

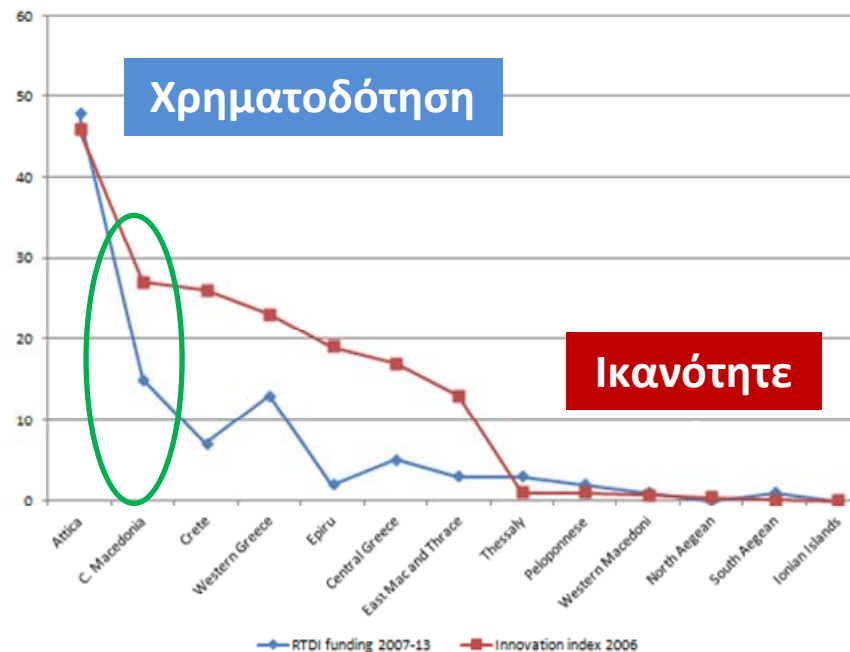
Αλλαγή επιχειρηματικού μοντέλου: ΑΕΠ από Καινοτομία

Καινοτομία: από ατομικές ενισχύσεις σε μαζική στήριξη

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ 2007 -2013

Άξονες Ε.Π.	Ευρώ	%
1.Προσβασιμότητα	410.000.000	19,08
2.Ψηφιακή σύγκλιση / Επιχειρηματικότητα	614.640.000	28,60
3.Βιώσιμη ανάπτυξη / Ποιότητα ζωής	1.079.000.000	50,21
4.Τεχνική βοήθεια	45.260.000	2,11

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΓΓΕΤ	ΕΥΡΩ	%
Επιχειρήσεις (N=254)	18.320.898 (72.130)	39,23
Οργανισμοί έρευνας (N=182)	28.373.961 (155.900)	60,76
ΣΥΝΟΛΟ	46.694.859	
% Άξονα 2	7,60%	

Θεματικούς στόχους 2014-2020

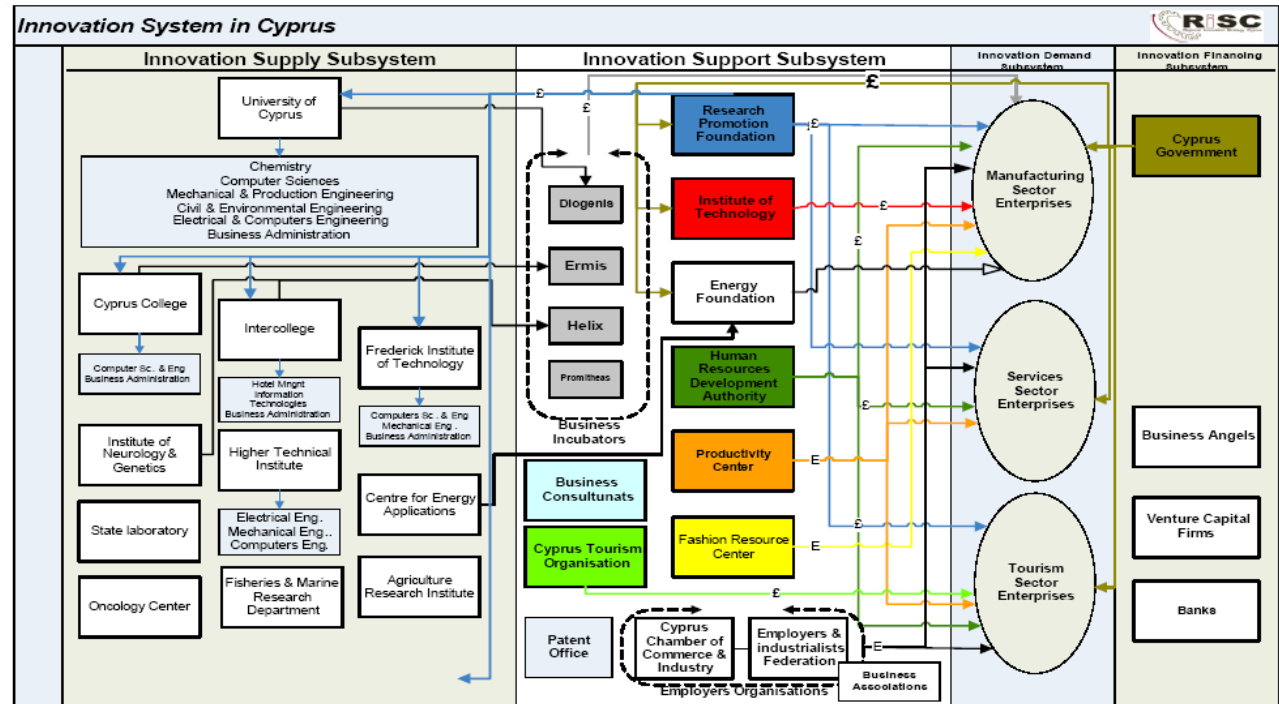
1. Έρευνα και Καινοτομία
2. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
3. Ανταγωνιστικότητα Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων

Επικέντρωση σε οικοσυστήματα

Οικοσυστήματα καινοτομίας είναι δίκτυα

- Ε & Α / δημιουργικότητα
- Παραγωγικής ικανότητα
- Χρηματοδότησης
- Εξαγωγικών αγορών

Παραδείγματα των οικοσυστημάτων:

• Clusters, κέντρα τεχνολογίας, συνοικίες τεχνολογίας, εκκολαπτήρια επιχειρήσεων, ανταγωνιστικών πόλων, κέντρα ικανοτήτων, πλατφόρμες ανάπτυξης νέων προϊόντων, ανοικτές πλατφόρμες καινοτομίας, έξυπνες συνοικίες της πόλης, Living Labs, επιχειρηματικές αλυσίδες αξίας.

Στόχοι σχετικά με οικοσυστήματα καινοτομίας:

- Εντοπισμός και χαρτογράφηση
- Ανοικτή καινοτομία από χρήστες / εφοδιαστικές αλυσίδες / πελάτες
- Εισαγωγή τεχνογνωσίας και
- Εισαγωγή ικανοτήτων πρόσβασης σε διεθνείς αγορές

Επικέντρωση σε πλατφόρμες καινοτομίας

- **Δράσεις στήριξης της καινοτομίας πρέπει να λάβουν τη μορφή «πλατφόρμας καινοτομίας».** Είναι πλαίσια πολλών ειδών (οργανωτικά, πόρων, υποδομών, ψηφιακά, χρηματοδότησης, εξαγωγών) που επιτρέπουν σε μεγάλο αριθμό φορέων να συμμετάσχουν σε πρωτοβουλίες καινοτομίας: **Πολλαπλασιαστές**
- **Οι πλατφόρμες θα πρέπει να επιλέγονται** σε σχέση με (1) επιχειρηματικά μοντέλα για τη **βιωσιμότητα σε βάθος χρόνου**, (2) τη δημιουργία ικανοτήτων και τεχνογνωσίας στην περιοχή, (3) την προσφορά ολοκληρωμένων λύσεων για τεχνολογία-παραγωγή-αγορά-χρηματοδότησης (4) μόχλευση ιδιωτικών επενδύσεων, (5) συμμετοχή μεγάλου αριθμού δικαιούχων, και (6) συμβολή στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας.
- **Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα** μπορεί να είναι το βασικό μέσο εφαρμογής των πλατφορμών. Στις συμπράξεις, ο δημόσιος τομέας καθορίζει τους όρους συνεργασίας και παρέχει τη χρηματοδότηση, ενώ ο ιδιωτικός τομέας αναλαμβάνει τη διαχείριση και εξασφαλίζει μακροχρόνια λειτουργία της πρωτοβουλίας.

Workshop συμπεράσματα

Υπάρχει προεργασία μόνο για τη Θεσσαλονίκη από τη «Στρατηγική Καινοτομίας Θεσσαλονίκης». Βασίσθηκε σε ευρεία διαβούλευση, 3 ανοικτά forum (2011-2012). Οι προτάσεις είναι στην κατεύθυνση μαζικής κινητοποίησης για την καινοτομία.

ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

- Διαρκές φόρουμ καινοτομίας
- Περιφερειακό Συμβούλιο Καινοτομίας
- Θεσμοί χρηματοδότησης καινοτομίας
- Μέτρηση των αποτελεσμάτων

ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ - Clusters

1. Διατροφής
2. Ένδυσης και μόδας
3. Χημικών και ενέργειας
4. Οικοδομικών υλικών και εξοπλισμού
5. Μετάλλου
6. Ηλεκτρονικών και ΤΠΕ

ΠΛΑΤΦΟΡΜΕΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

- Brand name: Thessaloniki Innovation
- Τεχνολογικές πλατφόρμες: Ενέργεια, Υλικά, Τεχνολογία τροφίμων, Ευρυζωνικών υπηρ., Logistics.
- Αξιοποίησης αποτελεσμάτων έρευνας
- Start-ups: μαζική δημιουργία νέων επιχειρήσεων έντασης γνώσεων
- Προώθησης προϊόντων καινοτομίας στη διεθνή αγορά
- Εκπαίδευση στη διαχείριση καινοτομίας

Πολιτική clusters

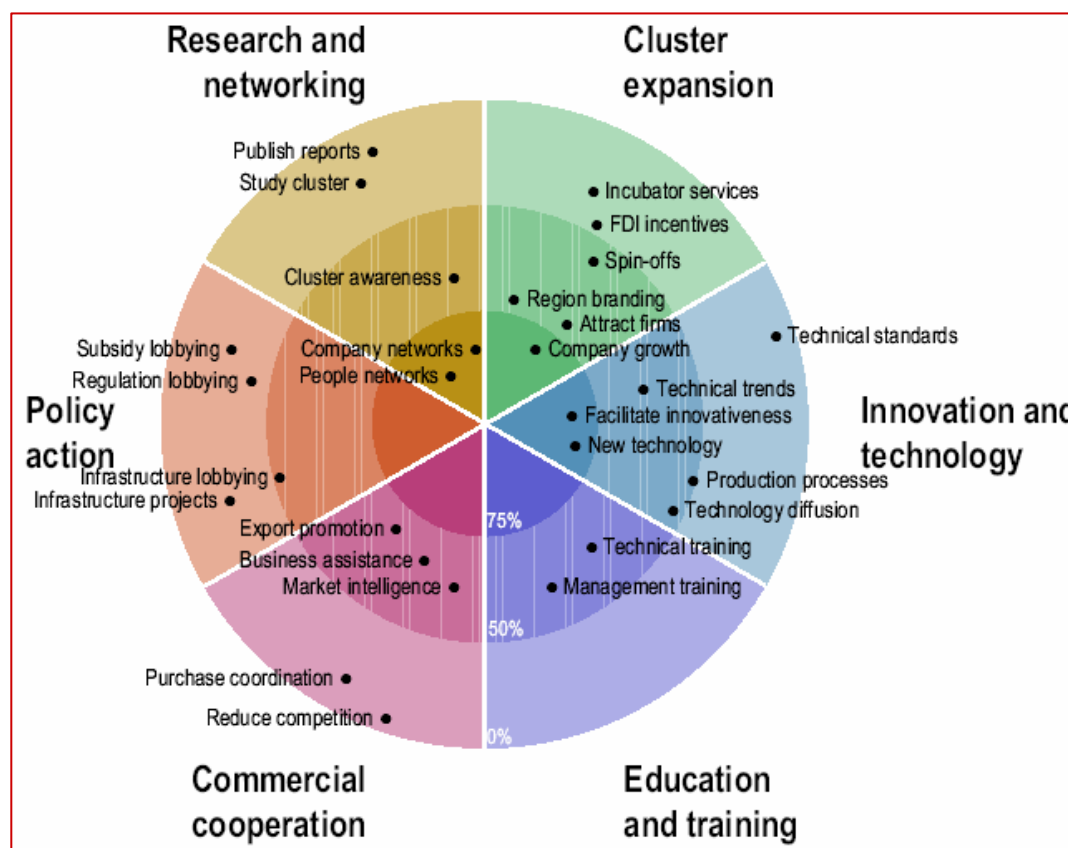

Clusters: προστιθέμενη αξία

Τα clusters μπορούν να προσφέρουν σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων

- Έρευνα και διασυνδέσεις με φορείς έρευνας,
- Τεχνολογική στήριξη και καινοτομία,
- Εκπαίδευση,
- Εμπορική συνεργασία και προώθηση προϊόντων,
- Επέκταση σε αγορές εξωτερικού
- Να ζητήσουν στοχευμένες πολιτικές

Συγκριτικό έναντι Ανταγωνιστικού Πλεονεκτήματος μέσω Μάθησης

Clusters στην Κ. Μακεδονία

Με βάση ποσοτικά στοιχεία του European Cluster Observatory, που αφορούν στο μέγεθος, εξειδίκευση και επικέντρωση των οικονομικών δραστηριοτήτων, στην Κεντρική Μακεδονία υπάρχουν clusters:

- κυρίως γύρω από τη γεωργία και κτηνοτροφία (3 stars)

- μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, καπνού και ειδών ένδυσης (2 stars)

- μεταποίηση τροφίμων και στις κατασκευές (1 star).

- Η πόλη της Θεσσαλονίκης, σε αντίθεση με την υπόλοιπη περιοχή, παρουσιάζει σημαντικά χαρακτηριστικά clustering στις βιομηχανίες χημικών, μετάλλου, τροφίμων και ποτών, κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης, και ΤΠΕ.

Workshop συμπεράσματα

- Παλαιότερες ενισχύσεις στο πλαίσιο πολιτικών για clusters επικεντρώθηκαν στους υφιστάμενους παραδοσιακούς κλάδους της περιφέρειας, αλλά δεν είχαν ουσιαστικά αποτελέσματα. Μετά την περίοδο ενίσχυσης τα clusters αποδιαρθρώθηκαν.
- Νεώτερες ενισχύσεις, στο πλαίσιο του τρέχοντος ΕΣΠΑ, δεν έχουν αναδείξει κάποια σημαντική πρωτοβουλία.
- Ο κλάδος των ΤΠΕ με τον συντονισμό του ΣΕΠΒΕ και η Τεχνόπολη Θεσσαλονίκης παραμένει το μόνο cluster που συνοδεύεται από ουσιαστική ιδιωτική συγχρηματοδότηση.
- Χρειάζεται χαρτογράφηση και διαπίστωση ουσιαστικών συνεργιών στην ΚΜ, ώστε να ενισχυθούν πραγματικές επιχειρηματικές συνεργασίες και όχι ευκαιριακές σε σχέση με τις προκηρύξεις έργων του ΕΣΠΑ ή ΣΕΣ.

ΤΠΕ, ψηφιακά δίκτυα, e-υπηρεσίες

ΤΠΕ κατά κλάδο δραστηριότητας

Σημαντικές δυνατότητες για βελτίωση των επιχειρήσεων μέσω χρήσης ΤΠΕ και νέων δυνατοτήτων που προσφέρει το cloud, ανοικτά δεδομένα, εξελίξεις στις τεχνολογίες διαδικτύου.

- **Πρωτογενή τομέας:** Σημαντικές δυνατότητες βελτίωσης για έλεγχο της ποιότητας, διοίκηση, παρακολούθηση, εμπορία, σήμανση, ιχνηλάτηση, συστήματα πιστοποίησης.
- **Μεταποίηση.** Μπορεί να υποστηριχθεί από ΤΠΕ με εφαρμογή αυτοματισμών, ελέγχου και παρακολούθησης, μείωση κόστους με ηλεκτρονικές προμήθειες, αυτοματισμούς διασφάλισης της ποιότητας. Νέας γενιάς ERP και CRM εργαλεία, σύγχρονες πλατφόρμες e-commerce και δημόσιων προμηθειών. Αξιοποίηση social media για σχεδιασμό, προώθηση προϊόντων, ανακάλυψη αναγκών και νέων αγορών.
- **Ενέργεια, Smart-grid, smart-μέτρηση:** καταναεμημένες εφαρμογές που υποστηρίζονται από σύγχρονα εργαλεία ΤΠΕ για μείωση της κατανάλωσης σε δημόσια κτίρια, κατοικίες, σε βιομηχανίες, καταλύματα.
- **Τουρισμός και πολιτισμός:** προβολή των τουριστικών προορισμών με νέα ψηφιακά μέσα, ελαχιστοποίηση του κόστους διαχείρισης και δαπάνης διαφήμισης, πολλές ομάδες στόχου με αποτέλεσμα την επέκταση της τουριστικής περιόδου.

Ευρυζωνικές υποδομές και υπηρεσίες

- Χρειάζεται καταγραφή και ενημέρωση για την πρόοδο υλοποίησης, τη λειτουργία μητροπολιτικών δικτύων και άλλων υποδομών ευρυζωνικότητας που χρηματοδοτήθηκαν μέχρι σήμερα.
- Εκτίμηση του κόστους – οφέλους από την ανάπτυξη τοπικών ευρυζωνικών δικτύων, καθώς ευρυζωνικότητα προσφέρουν ιδιώτες πάροχοι.
- Χρειάζεται συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε δραστηριότητες ΤΠΕ ώστε να βελτιωθεί (1) η κοινοτική χρηματοδότηση μέσω μόχλευση και (2) η βιωσιμότητα των προϊόντων και υπηρεσιών.
- Πρέπει να επανα-αξιολογηθούν τα επιχειρηματικά μοντέλα λειτουργίας και βιωσιμότητας των ευρυζωνικών έργων και υπηρεσιών μετά την περίοδο ενίσχυσης.

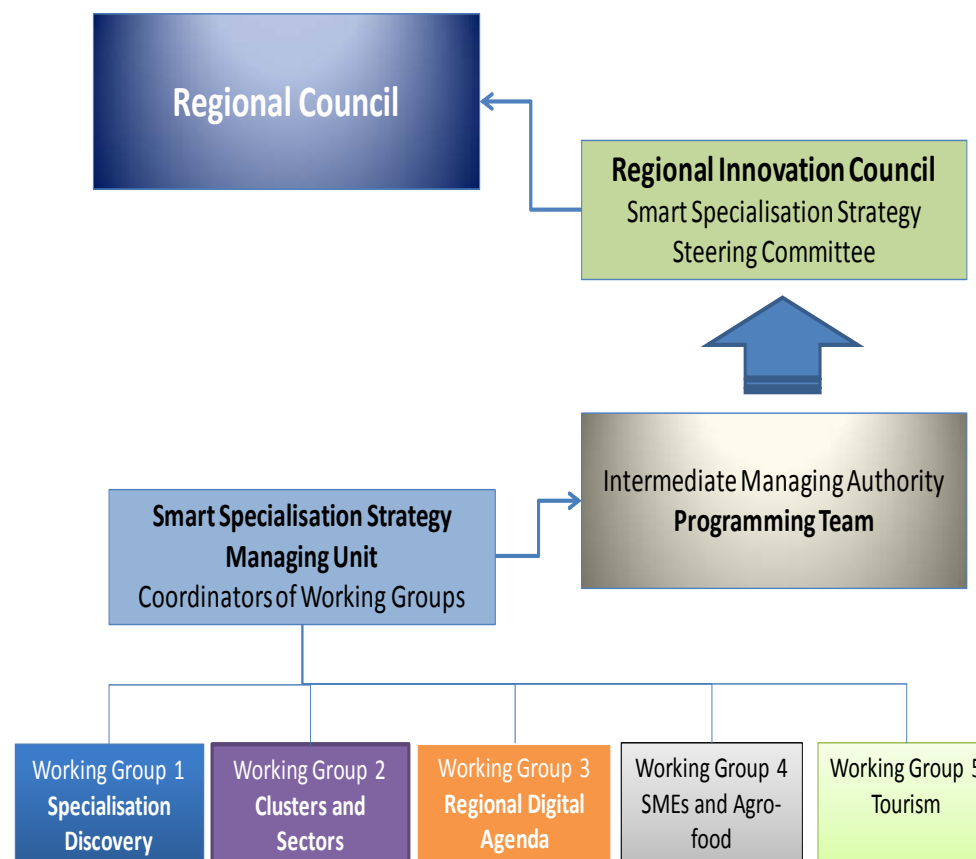
Διακυβέρνηση στρατηγικής RIS3

Διακυβέρνηση RIS3: Εκ των κάτω

Διοίκηση τριών επιπέδων

1. Το Περιφερειακό Συμβούλιο (ΠΣ) ως θεσμό απόφασης / επικύρωσης της στρατηγικής.
2. Την **Περιφερειακή Επιτροπή Καινοτομίας** με τη συμμετοχή των φορέων επιχειρήσεων, ΑΕΙ, δημοσίου τομέα, κοινωνίας για εισήγηση της στρατηγικής στο Π.Σ.
3. Θεματικές ομάδες εργασίας για βασικά ζητήματα της έξυπνης εξειδίκευσης και συντονισμό από την ΕΔΑ

- Καθώς η Εξ.Εξειδ. αφορά στον εκσυγχρονισμό και διαφοροποίηση των παραγωγικών κλάδων της Περιφέρειας, **ηγετικό ρόλο στον καθορισμό προτεραιοτήτων πρέπει να έχουν οι επιχειρηματίες και ο ιδιωτικός τομέας.**

- Ανεξάρτητα από ποιός συμμετέχει στο RIS3, η διαδικασία πρέπει να βασίζεται σε διάλογο και στη συμφωνία των εταίρων.

Επιτροπή Καινοτομίας: Διαφανή κριτήρια επιλογής

Επιδόσεις

Επιλογή επιχειρήσεων

- Μεγάλος κύκλος εργασιών
- Υψηλός ρυθμός ανάπτυξης
- Μεγάλες εξαγωγές
- Συμμετοχή σε έργα E&A FP
- Πετυχημένα start-ups

Εργαστήρια E&A

- Προσανατολισμός στη βιομηχανική έρευνα
- Συμβόλαια με επιχειρήσεις
- Μεγάλη δραστηριότητα σε FP
- Διαχείριση ερευνητικών υποδομών και test-beds

Θεσμικά

Δημόσια διοίκηση

- Περιφερειακές αναπτυξιακές εταιρείες
- Εκπροσώπηση των γεωγραφικών ενοτήτων
- Ικανότητα διαχείρισης έργων

ΜΚΟ

- Ανοικτές πρωτοβουλίες / open coffee
- Δίκτυα παραγωγών
- Μη κερδοσκοπικές πρωτοβουλίες γνώσης
- Πρωτοβουλίες open source

Workshop συμπεράσματα

- Δεν υπάρχει πρόοδος από την προηγούμενη συνάντηση για την προετοιμασία του RIS3, τον Σεπτέμβριο 2012.
- Δεν είναι γνωστά τα χαρακτηριστικά και η σύνθεση του δικτύου καινοτομίας που έχει δημιουργηθεί για το RIS3.
- Οι διαδικασίες διαβούλευσης, εκ των κάτω διαμόρφωση της στρατηγικής ΕΚΕΕ, με καθοδηγητικό ρόλο του ιδιωτικού τομέα, που προβλέπουν οι προδιαγραφές του RIS3 είναι ιδιαίτερα χρονοβόρες.
- Τα χρονικά περιθώρια σε σχέση με το συνολικό προγραμματισμό που θέτει η ΕΥΣΣΑΠ και η 2 Εγκύκλιος είναι πολύ περιορισμένα.

Χρειάζεται σημαντική προετοιμασία

- Σε επίπεδο ωρίμανσης πολιτικών ΕΤΑΚ – διαφορετικών από αυτές προηγούμενων περιόδων που κατά κοινή ομολογία έχουν αποτύχει .
- Σε οργανωτικό επίπεδο, σύμφωνα με τις προδιαγραφές RIS3 για την εκ των κάτω επεξεργασία του.

**Ευχαριστώ
και καλή επιτυχία στη στρατηγική
RIS₃**